

Islandijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Neringa Eidukienė: „Islandija tapo tikra galimybių ir savęs realizavimo šalimi“

Deimantė ŽUKAUSKIENĖ

Islandija – šalis, kur pranyksta riba tarp gamtos ir žmogaus, kur šiaurietiškas klimatas dera su pietietišku gyvenimo būdu. Šalis įsikūrusi vulkaninės kilmės saloje, kurią skalauja Atlanto vandenynas, ji garsėja kvapą gniaužiančiais kraštovaizdžiais: įspūdingais fiordais, ugnikalniais, geizeriais, ledynais, uoliniais krantais, vasarą sužaliuojančia ir visomis savo spalvomis atsiskleidžiančia gamta, čiurlenančiais kriokliais. Valstybės sostinė Reikjavikas – kartu ir didžiausias šalies miestas su jaukiomis skandinaviško tipo senamiesčio gatvelėmis ir skverais, krantine, uostu, kuriame daug šviežios žuvies restoranų. Reikjavikas didžiuojasi šiauriausios pasaulio sostinės titulu. Islandija lietuviams svarbi ir brangi, nes 1991 m. vasarį tapo pirmąja šalimi, pripažinusia Lietuvos nepriklausomybę. Islandijoje aktyviai veikia imigrantų organizacijos, kurių pastangomis vieni imigrantai padeda kitiems greičiau integruotis į Islandijos žmonių gyvenimą. Įdomu, kad šioje valstybėje lietuviai yra antra pagal dydį užsieniečių bendruomenė. Pirmieji lietuviai į Islandiją atvyko iškart po Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo. Tada į šalį atvyko nemažai profesionalių sportininkų rankininkų, nes Islandijoje šios sporto šakos sportininkai yra vertinami ir labai laukiami. Tuo metu šalyje trūko žmonių, galinčių dirbti pagyvenusių žmonių slaugos namuose, statybininkų, kuriems buvo garantuota darbo vieta. 2008 m. kilusi ekonominė krizė atsiliepė ir Islandijai, tačiau neišblaškė šioje šalyje įsikūrusių lietuvių, o priešingai – juos suvienijo. Daugelis lietuvių čia jau buvo įleidę šaknis, turėjo nuolatinius darbus,

buvo sukūrę šeimas, augino vaikus. 2008 m. buvo įkurta Islandijos lietuvių bendruomenė.

Apie gyvenimą užjūryje, neįprastus gyvenime sprendimus, tautinės tapatybės suvokimą ir lietuvių bendruomenę Islandijoje pasikalbėjome su **bendruomenės pirmininke Neringa Eidukiene**.

Islandijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Neringa Eidukienė. Asm. archyvo nuotr.

Papasakokite truputį daugiau apie save… Kokie keliai atvedė į Islandiją? Kiek laiko čia gyvenate? Kuo užsiimate?

Esu kaunietė. Man 46-eri, šiandieną esu trijų vaikų mama. Lietuvoje nugyventi metai – mano turtas ir kraitis, kuriuo nešina ir atvykau į svetimą šalį. Kasdienybės monotonijos prislopinti vidiniai poreikiai išeiti iš komforto zonos gyvenimą gimtojoje šalyje buvo pavertę patogiu, be didesnių galimybių ir iššūkių. Mėgavausi mamos vaidmeniu, vaikai visada buvo ir bus visas mano pasaulis. Visa tai ir buvo atspirtis 2006 metų vėlyvą pavasarį sąmoningai priimti sprendimui išvykti, tiksliau, sutikti su pasiūlymu išvykti. Tai buvo labai tvirtas apsisprendimas išvykti „ten“ realiai net nenutuokiant, „kur“. Palikdama Lietuvą giliai pasąmonėje „žinojau“ – išvykstu ilgam, gal net visam laikui, nors nei tada, nei kada nors vėliau tai nebuvo įvardinta kaip „galutinis rezultatas“. Gyvenimo pradžia svetur

buvo nesibaigiantis lyginimas to, ką palikau namuose, su tuo, ką radau svetur, tai vargino. Patogi kasdienybės monotonija dėl savo pačios pasirašyto nuosprendžio virto į nesibaigiančius iššūkius, teko kitaip kalbėti, kitaip valgyti, kitaip eiti į darbą, net kažkuria prasme kitaip būti mama. Tik pagaliau supratus, kas trukdo mėgautis gyvenimu, ir nustojus lyginti, be tvarkos išsimėčiusi kasdienybės dėlionė virto į vientisą ir daugiau mažiau suprantamą paveikslą. Kalbėti kitaip virto sąmoningu svetimos kalbos mokymusi, mokiausi gyventi naujos šalies tempu, keisti požiūrį į darbą, šeimą, maistą, laisvalaikį. Mokiausi nebevertinti, o priimti dalykus tokius, kokie jie yra.

Asm. archyvo nuotr.

Taigi bėgant metams pagrindas po kojomis stiprėjo. Svetur dar kartą sukūriau šeimą, kuri buvo ir yra mano uola ir saugi užuovėja, susilaukiau jauniausio sūnaus. Iš pirmos santuokos turiu 23-ejų dukrą ir 22-iejų sūnų. 12 metų, nuo pat

atvykimo į Islandiją pradžios, dirbau darbą, kuris visomis prasmėmis buvo svetimas ir nemielas. Pramokusi vietinę islandų kalbą, laisvu nuo darbų metu ėmiausi vertėjauti. Šiandien vertėjos darbas jau tapo mano pagrindinis, gimtosios kalbos mokėjimas tolimojoje Islandijoje garantuoja man finansinį stabilumą. Argi tai ne žavu !!!

Koks didžiausias privalumas gyventi šioje šalyje? Kuo, jūsų manymu, Islandija patraukli lietuviams?

Turiu labai tvirtą nuostatą kalbėti ir dalykus vertinti tik iš asmeninės pusės. Tai, kas man privalumai, kitiems gali pasirodyti toli gražu iki to. Visų pirma, socialinis ir finansinis saugumas, kas, beje, atvykus iš Lietuvos buvo savaime suprantama ir nelabai įsivaizdavau, kad gali būti kitaip. Žinoma, ieškodami visada atrasime, neužkaišiotų spragų Islandijos sistemoje tikrai yra, bet jos gyventi turint užsienietės statusą man netrukdo. Islandija man tapo tikrų tikriausia galimybių ir savęs realizavimo šalimi. Ši Atlanto vandenyne esanti sala puoselėja daugiakultūres tradicijas, tik sutikę ir pažinę kitas pasaulio kultūras suvokiame, koks tai svarbus ir neįkainojamas gyvenimo suteiktas privalumas. Ne paskutinėje vietoje pažintis su salos savitu gyvenimu, jos žmonėmis, įstabios gamtos stebuklais. Net ir sugrįžti trumpam namo į Lietuvą, pas šeimą, pas draugus ir kas kartą patirti tą ypatingą sugrįžimo jausmą man tam tikra prasme yra didžiulis privalumas, išmokau vertinti dalykus, kurie kažkada tebuvo savaime suprantama duotybė.

Islandijos lietuviai

Gal galite plačiau papasakoti, kokia bendruomeninė lietuvių veikla vystoma Islandijoje? Kokie tradiciniai renginiai paprastai vyksta?

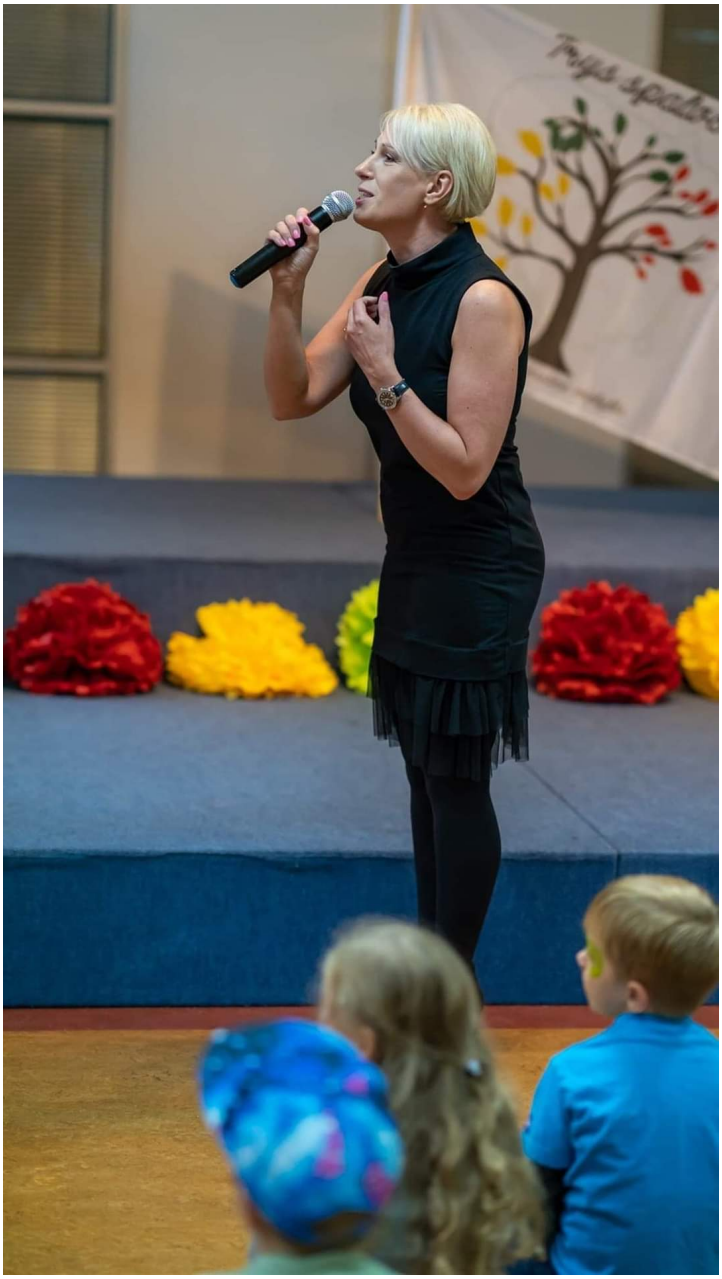
Islandijos lietuvių bendruomenė – jau daugiau kaip dešimtmetį veikianti oficiali pasaulio lietuvių organizacija. Esame palyginti maža, bet jauki ir gana aktyvi bendruomenė. Turime savo valdybą, narius ir tam tikras tradicijas. Švenčiam didžiąsias metų šventes, minime svarbias Lietuvai datas, linksminamės įvairiose susibūrimuose, žiūrime lietuviškus kino filmus, organizuojame išvykas į gamtą, šeimos šventes, labdaros vakarus, velykines, kalėdines muges, prisigalvojame įvairiausių pramogų, kviečiame ir priimame svečius iš Lietuvos.

Kalėdos Islandijos lietuvių bendruomenėje

Islandijoje svarbų lietuvybės sklaidos vaidmenį atlieka jau daugiau kaip 15 metų gyvuojanti ir puoselėjanti gilias tradicijas lituanistinė mokykla „Trys spalvos“. Žinoma, per pasaulį šiuo metu žengianti pandemiją veiklą pristabdė, bet nesustabdė. Šiuo metu bendruomenė skelbia svarbią, aktualią informaciją gimtąja lietuvių kalba *Facebook* grupėje *Islandijos lietuvių bendruomenės veikla (anonsai).* Kadangi nemažai Islandijoje gyvenančių lietuvių nesupranta islandų kalbos, o neretai ir anglų kalbos, tam tikra prasme jie tapo izoliuoti nuo svarbios

informacijos COVID-19 fronte, nuo to, kas vyksta šalyje, kurioje gyvename. Nežinia gimdo nesaugumo jausmą ir nepasitikėjimą. Kasdieninė užsikrėtimų statistika, padėtis šalies ligoninėse, svarbūs vyriausybiniai įstatymai ir sprendimai pandemijos pasekmėms sušvelninti, visą tai ir dar daugiau šiuo metu verčiama į lietuvių kalbą ir skelbiama bendruomenės *Facebook* grupėje.

Neringa Eidukienė

Sulaukiame didžiulio tautiečių dėkingumo už šį nelengvą, savanoriškai atliekamą darbą, tai skatina nesustoti ir eiti toliau, ir nors kiek prisidėti prie tautiečių saugumo šiais neramiais laikais. Taip pat šiuo metu minėtoje *Facebook* grupėje gimė graži tradicija „penktadienio pranešimai“. Juose linkime tautiečiams

turiningo savaitgalio, parašome atsiųsti ką nors prasmingo, juokingo ar šiaip ką dvasiai pakylėti. Palaikome, padrąsiname vieni kitus, tapome artimesni, dar, tikime, kad vieną dieną vėl imsimės mums įprastų veiklų.

Kiek Jums yra svarbu išlaikyti lietuvišką identitetą gyvenant svečioje šalyje? Ar lengva apskritai jį išsaugoti? Kaip puoselėjate savo tautinį tapatumą?

Apie tai, kiek man svarbu „išlaikyti savo lietuvišką identitetą gyvenant svečioje šalyje“, aš net nesvarstau, aš neplanuoju ir neorganizuoju „išlaikymo“, ir neieškau patarimų protingose knygose, kaip tai padaryti tinkamai. Lietuviškas identitetas – tai visuma mano kvėpavimo, kuris tiesiog yra. Mums juk nekyla klausimų – reikia man kvėpuoti ar ne ir ar sudėtinga tai daryti, ar ne. Tai yra savaime suprantama ir nereikalauja jokių ypatingų pastangų.

Islandijos lietuviai švenčia užgavėnes.

Niekam iš mane supančių svetimtaučių nereikalingas mano tautinis identitetas ir niekas iš jų net nesivargintų iš manęs jo atimti. Islandas, lenkas ar afrikietis gyvena turėdamas savąjį, kurį beje, labai įdomu pažinti, nevertinant ir nelyginant su kitais. Vienintelis asmuo, kuris lietuviškąjį identitetą, suteikęs jam kokį nors apčiuopiamą fizinį kūną, gali sunaikinti, esu tik aš pati. Tik tai būtų savęs kaip asmenybės sunaikinimas, kas aš be savo šaknų, be vaikystės kieme augusios laukinės kriaušės, be lietuviškų Kalėdų, be Baltijos ošimo, be rūke paskendusių

pievų, be cepelinų ir šaltibarščių karštą vasaros popietę, be gyvybiškai būtino kvėpavimo? Visiškas niekas, pabaiga. Išvykimas man nėra, o ir niekada nebuvo kova už lietuviško identiteto išsaugojimą, net tada, pradžioje, mėginant susivokti naujoje kasdienybėje, net ir žinant, kad per 14 metų emigracijoje tikrai būta dalykų, kuriais toli gražu nesididžiuoju. Išvykimas man tapo erdve pažinti, atrasti, prarasti, džiaugtis atradimais, stovėti kryžkelėje mėginant susivokti, kuriuo keliu teisingiausia pasukti, sunkiai dirbti ir už tai sulaukti atlygio, galimybė palikti savo komforto zoną, būti naudingai, dėl ko nors nekantrauti, jau dalintis patirtimi ir pasakoti pasauliui, kokiame gražiame pasaulio kampelyje esu gimusi, dar atleisti sau pačiai už padarytas klaidas. Tada, 2006 m., į Islandiją išvykau iš 50 kvadratinių metrų dydžio namų, stovėjusių viename iš gimtojo Kauno rajonų, šiandien sugrįžtu į 65,300 kvadratinių kilometrų virtusius, jų adresas Lietuva. Tai ir yra mano lietuviškasis identitetas!

Kokie Jūsų ir lietuvių bendruomenės ateities planai?

Jeigu atvirai, kokių nors didelių planų ateičiai nebeturiu. Greičiau jau mėgaujuosi susikurta gerove, darau tai, kas mane iš tiesų džiugina. Kadangi be pagrindinio savo darbo turiu daug papildomos veiklos, ypač kruopščiai planuoju laiką tam, kad viską suspėčiau, dėmesio stoka neskriausdama šeimos. Dar turiu gražią ir su metais augančią svajonę, kurią, tikiu, kada nors tikrai pavyks įgyvendinti – parašyti knygą. Dar nežinau, apie ką bus knyga, tik žinau, kad į ją sudėsiu visą savo širdį.

Islandijos lietuvių bendruomenė

O bendruomenė planuoja visų pirma sugrįžti į ankstesnį formatą, kurį pakoregavo pandemija. Renginių organizavimas, susitikimai ir jau gerokai išsiilgtas gyvas bendravimas – tai, prie ko aš pati kaip bendruomenės valdybos pirmininkė ir likusi jos komanda jau nekantraujame sugrįžti. Tikrai tikiu, kad tokia diena išauš. Dar žinau, kad ir mes patys, mažytėje, bet jaukioje Islandijos lietuvių bendruomenėje esantys, būsime truputėli kitokie, pavargę, bet vieningesni, artimesni ir pakantesni vieni kitiems.

Islandijos lietuvių bendruomenės nuotr.

„Pasaulio lietuviai ir Lietuva“

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.